ԱՒԵՏԱՐԵՐ

« ԻՇԽԻ ՍԻՋԻ ՊԻՕՑԻՈՐ ՇԱՋԼՐԳ ՄԻԼԻՑԻ ԷՏԻՐՈՄ » ՂՈՒԿ. Բ. 10.

ՁԻԼՏ ԺԴ. ԻՄՓԱՆՊՈԼ. 9 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, 1872. Ն°. 41

ՄԵՎԱՏՏԸ ՄԻՆՏԷՐԻՁԻ

Էվ Թէլէկրաֆը : — Զամիրլիմիզ իմաամ էմմէտէն քէտզ էտէճէյիմիզ միւքեաֆաձ : — Ալլահըն քէլամընը սէվմէք : — Տիլէնճիլէրին ազչէսի : — Սըհհաձըն օնիքի սըրրըտը : — Զիքիրլէրի գալմամըշ : — Նսքի Քաճօլիքլէր : — Փօլիճիզայա տաիր հավատիալէր : — Մալ ֆիյաձը :

ԷՎ ԹԷԼԷԿՐԱՖԸ

ԱՒԵՏԱԲԵՐԻ օգուտյանլարըն հէվսի տէ ատի Թէլէկրաֆըն մուամէլաթը նէ իսկյինի, եանի՝ օնուն ալ պիր միւտաէթ զարֆընտա զայէթ ուզագ եէրլէրէ խապէր կէօնտէրիլիսկ՝ գար չըլըգ ճէվապ ալընապիլիր օլսու զուննու պիլիրլէր տէյու մէմուլ էտէրիզ : Շիմտի Միւճթէմիէյի Ամերիդանըն նիւ եօրք չէհրինտէ էվլէրէ տաւի պիրըր ուֆագ վէ իսթիմալի զօլայ Թէլէկրաֆ մաքինալարը գօմագ Թէսաւվուր օլունույօր, չէօյլէ քի իչպու էվ Թէլէկրաֆըլարը վասիթասը իլէ չէհրին հէվ մահալլէլէրի պիրիպիրլերի իլէ հէր ան Թէզ խապէրլէչէպիլէլէր :

Հէր պիր մահալլէնին էվ Թէլէկրաֆըլարը օլ մահալլէտէ պուլունան պիր Թէլէկրաֆ մէրքէզի իլէ պագլը պուլունուպ, էվլերտէն վէրիլէն խապէրլէր օլ մէրքէզէ կէլէրէք, օրատա տաիմա հաղըր պուլունան մէմուրլէր վասիթասը իլէ տէր ադապ իգթիզա էթաիլի մահալլերէ պիլտիրիլէճէքլէր տիր : Պիլ ֆարզ մահալլէնին պիրինտէ պիր խանէտէն դաղաէն աթէչ զուհուր էթաիլինտէ, սոնինտ մէրքէզէ պիլտիրիլիր, օրատան տաիր Թուլմուշան էվլէ էն եադըն պուլունան Թուլումպաճը մէրքէզէլէրինէ խապէր վէրիլտիքտէ, Թէզ Թուլումպալար նէԹիչիպ, եանկըն հէնուզ էթրաֆը ալմադան պասԹըրըլապիլիր : Եախօտ էվլին պիրինտէն համիմալ եա բէնչպէր իսթէնիլմիյի հալտ, երինէ մէրքէզէ պիլտիրիլիպ, օրատան, եախօտ պաշգա պիր մահալլէտէն, լազըմ օլան համիմալ եա բէնչպէր Թէզ օլ մահալէ նէԹիչիր : Բէզալիք ֆարզ էտէլիմ քի կէճէ վադթի իսրըսըզլար պիր էվլ կիրմէք գաստընտա պուլունտուլար, եախօտ կիւնահուզ վադթի պիր մասլահաթ իչին հիւքիմմէթին միւտախէլէսի ափանսըզըն իգթիզա էթաի. Թէզկէտէն էվլին Թէլէկրաֆը վասիթասը իլէ մէրքէզէ, օնտան տախի ագապլինճէ լուզումու օլան մահալէ էն եադըն պուլունան զաԹիչէ մէրքէզինէ խապէր վէրիլտիկի կիպի, հիւքիմմէթ չափուք մահալի մէզպուրէ իգթիզա էթաիլի գատար զապթէ կէօնտէրէպիլիր : Իչպու ԹէրԹիպ էօյլէ նիզամը վէ սրրալը օլաճագ տըր քի, պալատէ մէզքիւր իչլերին պիրի նա օպլերի, մէսէլա՝ եանկըն Թուլումպասը, համիմալ, բէնչպէր, զապթիէ ֆիլան մահալէ կէօնտէրմէք կիպի պիր էմր, հէման 3 տագիգաէ մէրքէզ Թէլէկրաֆը Թարաֆընտան իճրա օլունապիլճէճէք :

Թէլէկրաֆ մաքինալարընըն գօնմասը եա Թամիրլի իչին էվլէր Թարաֆընտան պիր չէյ վէրիլմէյիպ, անճագ Թէլէկրաֆը օլան էվլէրտէն Թէլէկրաֆըն իսթիմալի իչին այտա 50 չէր զուրուշ վէրիլի պալընաճագ . պուննան մատա մէրքէզինն մէմուրլարը նախօտ ուչագլարը պիր էվ Թարաֆընտան սըմարլանան պիր իչ իչին նէ գատար վադթի սարֆ էտէրլէրսէ , օնլարա մէզքիւր խանէ Թարաֆընտան սաաԹատա 3 զուրուշ իւճրէլի վէրիլէճէճ տիր :

ՉԱՄԻՐԼԻՄԻԶԷ ԻԹԱԱԹ ԷԹՄԷՏԻՆ ՓԻՍՊ ԼՏԷՃՅԻՄԻԶ ՄԻՒԹԵՍՓԱԹ

Ըչըզլանմըշ զամիրէ իթաաթ էթմէմիշ պիղի քէնտի պօրճլարըմըզ հագդընտա եանլըչլըզա ապուշէքտէն սագլար տէյիս պուննան էվվէլքի Սաւտաաբերտէ պէյան օլունտու :

Շիմտի վէ նիհայէթ պուննու իլավէ էտէրիզ քի՝ ըչըզլանմըշ զամիրէ իթաաթ էթմէմիշ ճանլարըմըզդա սէրպէսԹլիք կէթիրիր :

Զամիրլինն Թաղիրլինաէն իգթիրապէ ապուշմուշ պիրիսի՝ կիւնահը աֆվ օլունուպ էնճամ՝ քէնտիսի Ալլահտան պուլաճաղըմըզդա Թէքվիլ իթիմատըմըզ օլմագ : Զամիրլէրիմիզ պիղէ խապէր ալապիլէճէք օլսա՝ նէ գատար պէօյիք իւճրէթի վէրմէյէ հազըր օլար : Շիապհէսիզ գուրթուլաճաղընըն Թահդիդ օլունմասը իչիւն պիւԹիւն տիւնեայը պիլէ վէրէպիլսէ , պէօյլէ պիր միւժաէնին պէտէլի օլմագ : Ֆագաթ Պօղոս Րէսուլ տէր քի՝ գալպտէն Թէվպէ էտիպ Յիսուա Ինանանլարա Ալլահընն հէվ վատլերի « պէլի վէ ամին տիր » . Բ կոր. Ա. 20 : Քրիստոս տաիի պուլրատու քի՝ Սիզէ եէչ հազրըլամագա կիտէյօրում : Վէ պէն կիտէր՝ վէ սիզէ եէր հազրըլարսամ, երինէ կէլիպ սիզի քէնտի եանըմա ալըրըմ. Թա քի սիզ տաիի պէնիմ օլտուղում եէրտէ օլասրնըզ : Յով . ԺԴ . 2,3 : Իմտի Նէնէ պիզէ օլան Ալլահընն քէրեմի՝ վէ օնուն էպէտի բահաթընա նաիլ օլմամըզ հագդընտա չիւպհէ էտիպ իգթիրապէ տիւչերիզ : Նէչիւն պիւԹիւն էօմրիւմիւզէ էօլի մ Թէֆէքքիւրիւ վէ մահչէր կիւնիւնիւն հէյպէթլէրի պիղէ Դօրդու վէրիրլէր : Պու աղըր սիւալլերէ էն էյի ճէվապը էնոխ ֆալէքէտէ վէրէպիլիրլէր : Զիրա Յովհաննէս Րէսուլ տէր քի՝ « էյէր գալպլերիմիզ պիղի այըպլարտա , Ալլահ գալպիմիզտէն պէօյիւք տիր , վէ հէր չէյի պիլիր » . ամին « էյէր գալպիմիզ պիղի այըպլամադա » , օ զէման « Ալլահընն ինտինտէ սէրպէսԹլիպիմիզ վար » : Ա Յովհ . Դ . 20,21 : ԻչԹէ՝ չիւպհէլէրիմիզ վէ բահաթըզլըմըզընն սէպէպլինի պու սէօզլէրտէ պուլուրուզ : Տօղրուտու պու տուր քի՝ հէման Քրիստոս ինանադտան ասնդրա չօղ Թագսիրաթ վէ կիղլի կիւնահլար իչիւն քէնտի գալպլերիմիզ պիղի ալարլար , վէ պա՜ սէպէպտէն Ալլահտան խէլաս պուլաճաղըմըզդա Թէքվիլ իթիմատըմըզ օլմագ : Զամիրլէրիմիզ պիղէ

թաղիր էթափքճէ՝ միւմքլիւն միւ տիւր քի՝ քէնաի տինաարլըղմըղտան չիւպհէ էթմէչէլիմ։ Պիղ Քրիստոսուն էմր էթափլի նէանէլէրի իճրա էթմէչէ մուդայէտ օլմաարգճա՝ պիղէ թէչրիճ պույուրուպ ճանլարըմըզա սէլամէթ վէ թէսէլլի վէրսին տէյիւ օնա իսթիտա էտէպիլըրմիդ։ Խայր. պէօյլէ իսթիտա էթսէք պիլէ, պօշ օլուր։ Զիրա էյէր Քրիստոս՝ պիղ քէնաի զամիրիմիզին թաղիրինի տույար իքէն, պիղէ թէսէլլի վէրճճէք օլուրսա, օլ զէման տէրուննիմիզտէ հէման Ալլահըն գօտուղու զամիրէ գարշը իլէմիչ օլուր. վէ քէօթիւ ամէլլէրիմիզէ րիզա վէրմէսի իլէ կիւնահլարըմըզտան տէյիլ՝ իլա պիղ ՝ւ-ծահլարըմըզա փահ փուր-ը ՝ւ+ն պիղի գուրթարմաղա կէլմիչ օլուր։ Բապպըն մէրհամէթ վէ մուհապպէթինտէն տիր քի՝ պիղ իսթաթըզլըգտա վէ կիւնահտա տուրտուգճա՝ պիղի գօրգուտուպ թէքմիր էթսին։ Իմի տէրուննի բահաթ վէ թէսէլլիսի պուլմագ իչիւն Ալլահա թէվպէ վէ Բապպըմըզ Ցիսուս Քրիստոսա իման էտիպ՝ պիր տէ Պօղոս Րէսուլուն էյլէտիսի կիպի պիղ տախի զամիրիմիզի խալիս թուրթմաղա ճէհտ էտէլիմ։ Քրիստոսուն գանը իլէ փաքլէնմիչ՝ վէ Ալլահըն եարըմը իլէ խալիս սաղլանմըչ զամիրին գալպէրիմիզէ կէթիրսիկի սէլամէթ՝ տիւնեանըն պիղէ վէրեմէսիկի վէ պիղտէն ալամաորը նիմէթ օլուպ՝ օնա մալիք օլան ֆագիրի զէնկին էտէր. «եաս ներինէ չաղըզ եաղընը վէրիր», (Ես. կ Ա. 3։). խասթալըզ տէօչէյինի բահաթ եաթաղընա թէպսիլ էտէր, վէ էօլիւմ կէօկէսինին տերէսինի պիղէ էպէսի մուԹլուլուղուն գափուսու էտէր։ Է՛յ վա՛հ պիղ ֆէհմսիզ օլանլարա. թէնին պիր աղ բահաթը, տիւնեանըն պիր աղ քեար վէ սէֆասը, պիր աղ իթիպար վէ հիւքիւմէթ իչիւն լինճիանէն վէճ զկյատէ դըյմէթլի օլան ճանըն սէլամէթ վէ թէսէլլիսինի թէրք ու ֆէտա էյլէյիպ՝ հէման կէօյիւն րէհնին օլան վաք զամիրին չէհատէթինի զայպ էտէրիվ։ Անճաղ պիղ ճանը հէլաք էտէն պու ագըըըըղը արթըդ էթմէչէլիմ տէյիւ հարարէթլի տուա էյլէմէքտէ օլուպ՝ զամիրլերիմիզ տախի Ալլահըն քէլամինտան ըշըդ ալըընլար. ըշըդլանմըչ զամիրէ էթաաթ էթմէչէ մուդայէտ օլալըմ, վէ Ալլահըն հէմ ատէմիներին լինտինտէ վաք զամիրիմիզ պիղի եանլըշըգտան սագլայըպ՝ պու տիւնեատա թէսէլլի փունարը՝ վէ ախրէթտէ պիղէ օլաճագ էպէտի սաատէթին րէհինի օլսուն։

ԱԼԼԱՀԸՆ ՓԻԼԱՄԸՆԸ ՍԷՎՄԻՔ

Քէնտինին վէ էվլատլարընըն կէչինէճէյինի թէտարիք էտէպիլմէք իչիւն կիւնտուզ ախշամտաք իշ իլէմէչէ մէճպուր պուլունան ֆագիր պիր տուզ գարը, Քիթապը Շերիֆի կիւնտուզլերի օգուտաղա վագրթ պուլամատըղընտան, անճաղ կէճէլերի գանտիլ ըշըդը իլէ օգույապիլիր իտի իսէ տէ, ֆագըրլըզը սէպէպլինտէն մումա եախօտ եաղա զկյատէ փարա վէրեմէզ օլտուղունտան շու թէրթիպի տիւչիւնմիւշ իտի։ Հէր ախշամ գանտիլինի եագըզ Քիթապը Շերիֆտէն պիր եա իքի այէթ օգուտուգտան սօնկրա գանտիլի սէօնտիւրիւր, վէ գարանլըգտա օթուրուպ օգուտուղու քէլամլար իւղերինէ պիր աղ միւթալէա էտէր իտի։ Սօնկրա տէֆա գանտիլի եագըզ պիր գաչ այէթ տախի օգուր վէ երինէ ըշըդը սէօնտիւրիւզ թէբրար ուղուն պիր միւտտէթ միւթալէա էտէր իտի։ Պէօյլէճէ կեահ օգույարագ, կեահ թէֆէքքիւր էտէրէք պիր սաաթ գատար վագրթ կէչիրտիքտէն սօնկրա եաթմաղա կիտեր իտի. Պիր թէվաֆիւ տուա իլէ օլան պու թէֆէքքիւրլերտէն սէֆիլ գարը չիւպհէսիզ քէնտի ֆագիր հալինին տերըղերինէ պէօյիւք թէսէլլի պուլուպ, չօգ ֆայտէ թահսիլ էտէր իտի։

Պաշգա պիր ֆագիր գարը տախի հայը սէնէլէր Ալլահըն քէլամընը օգուտաղլա պույատէտի իլէ միւթէսէլլի օլմուշ իսէ տէ, իմթիյար օլտուգտան սօնկրա էյի կէօրէմէզ օլուպ, Քիթապը Շերիֆի ատէթա օգույամաղ օլտուգտան մատա, զայէթլէ սէվմիյի այէթլերի չամիլ օլան սահիֆելերին եերլերինի պիլէ կիւճ իլէ պուլապիլիր օլտու։ Պու սէպէպտէն քէնտինէ մախսուսէն թէսէլլի վէրէն քէլամլարընը պուլունտուղու սահիֆելերին քէնարլարընա թօփլու իյնելէր իլէ իչարէթ էտիպ, թէքլիֆսիզ տօսթլարընտան պիրիսի գօնուշմաղա կէլտիյինտէ, իչարէթ էթմիչ օլտուղու պիր ճիլա Քիթապը Շերիֆի այէպ, էլինի սիւրերէք իյնէ սօգուլան սահիֆելերի պուլուր, վէ ոնլարտա մուհարրեր օլան մուգատաէս քէլամլարը օգուսուն տէյիւ օլ տօսթունա բիճա էտէր իտի։ Դարը էօլտիւքտէն սոնկրա, մէզքիւր Քիթապըն 168 եերինտէ թօփլու իյնելէր սօգուլմուշ պուլունտուլար։

Աւետարերի օգույանլարըն իչինտէ, մահդուն վէ միւքետտեր պուլունտուգլարը վագըթ Շերիֆ Քիթապլարտա քէնտիլերինէ թէսէլլի պախչ էտէն պաղը խանէլերէ տիգաթ էտիպ, օնլարը սըդ սըդ օգուտաղա արղու էտէն. լեր եօգ մուտար։ Ալլահըն քէլամընը տիգաթ վէ թէֆէքքիւր վէ տուա իլէ օգուտուղուտուղ հալտէ, չիւպհէսիզ պէօյիւք դուվվէթ վէ մէսէրրեթ քէսպ էտէրիվ. տիգաթլը օգուտագ հիչ պիր չէյէ եարամաղ։ Թէքմիչ պիր պապ տիգաթլը օգուտագտան իսէ, հալընըզ պիր խանէ թէֆէքքիւր իլէ օգուտագ չիւպհէսիզ տահա էյի տիր։

ՏԻԼԷՆՃԻԼԷՐԻՆ ԱԳՋԷՍԻ

Րիվայէթ միւճիպլինճէ պիր էսքի վագըթտա իթալիատա օլան Ֆիօրէնցա չէհրինին Տուգասը՝ պէօյիւք մէյտանտա ֆիլան վագըթտա հաղըր պուլունան հէր պիր տիլէնճիյէ պիր գաթ եէնի բուպա պատիհէվա վէրիլէճէյինի իլան էյլէտի։ Մուսայէն զէմանտէ տիլէնճիլերին պիր պէօյիւք գալապալըզը օրատա թօփլանտը։ Մուսահիլէյհին զապթիյէլերի մէյտանտան չըգան պիւթիւն օսգագլարըն աղըզլարընը գափտաըգտան սօնղրա՝ էսքի էսվապլարընը չըգարմաղա պիւթիւն տիլէնճիլերէ ճէպլե էտիպ՝ օնլարա պիրեր գաթ եէնի բուպա վէրտիլեր։ Հալա «Տիլէնճիլերին Քէօփրիւսիւ», տէնիլէն՝ Արնօ ըրմաղը իւղերինտէ օլան կիւղէլ քէօփրիւիւ եահմաղա քիգայէթ էտէն ագէչ չըգարըլմըշ էսքի էսվապլարըն ճէպլերինտէ պուլունտու։

ՍԸՀՀԱՓԸՆ ՕՆԻՒՒԻ ՍԸՐՐԼԱՐԸ

1. Սօղուգ ալման ։ 2. ՎագԹընտա վէ աղըը աղըը եէյին ։ 3. Գաղաի հաճէԹինիզ նիզամ իւզրէ օլսուն ։ 4. Ախշամ եէմէնիզ միւմքիւնի մէրԹէպէ էրքէն օլսուն ։ 5. Վիճիւտիւ Թէմիզ սագլայըն ։ 6. Ույումանըզ քիֆայէԹ միգտարը օլսուն ։ 7. Շէն վէ էհլի ըզդ արգատաչընըզ օլսուն ։ 8. Գօրճունուզ օլմասըն ։ 9. ԻգԹիզասըզ չէյլէրէ արզուննուզ օլմասըն ։ 10. Պաչգալարըն իլլէրինէ գարըշմայըզ՝ անճագ քէնտի իչինիզ իլէ մէչզուլ օլսուն ։ 11. ՄիւնասիպէԹսիզ չէյի պիր մէք վէ կէօրմէք վէ տինլէմէք մէրագընտա օլման ։ 12. Իլաճատան սագընըն ։

ՉԻՒԻՐԼԷՐԻ ԳԱԼՄԱՄԸՇ

Փափանըն եանըլմազըզ ԹալիմաԹը իլէ ճիզվիԹլէրին ԹարիգաԹընա զայէԹլէ գարչը գօյան Ալամանիանըն նամտար տին խօճասը ՏօքԹըը Տէօլլինկեր տէր քի՝ ճիզվիԹլէրին խայը վագըԹ եվվէլ ճաիօն, Ամէրիգա, Եունանիսթան, Աճէմիսթան, Չինուստանին վէ Մըսըը տիյարլարընտա վաիղիք մէմուրիյէԹլէրինին սայքի պիր զիքրի օրայտտա գալմադըզ տըը. վէ ճնլարըն Թէէսիրի ալԹընա չօգճա տիւշմիւշ պէտագաթ իտիանիա հալա պու կիւնէկտէկին մէչհուր պիր Թէէլիֆաթ մէյտանա չըգարմայուզ՝ Թիւրքիատան մատա, Էվրօփանըն էն կէրիտէ գալընըզ տիյարը տըր ։

Ալըդընմըզ խապէրէ նազարէն պալատէ մէգքիւր ՏօքԹօր Տէօլլինկեր՝ Պավիէրանըն վայիԹաԹը Միւնիխ նամ չէհրինտէ օլան մէչհուր Տար էլ ֆիւնիւնիւն Րէխի տէյիւ սէչիլմիչ տիր ։ Իչպու ինԹիխապտա Տար էլ ֆիւնիւնիւն ալմըչ խօճաարընտան էլլի տէօրտիւնիւն՝ մուսթէչէհ իչինէ գարարընընը վէրոիգէրինտէն աննաչընը քի՝ Պավիէրատա էսքի Գաթօլիգլէրին Թարաֆընը, եանի փափըն եանըլմազըզ ԹալիմաԹընը ըէտա էտէնլէրին Թարաֆընը ԹուԹմանլար չօգ տուր ։

Պավիէրատա օլան իչպու «Էսքի Գաթօլիգլէր», աթիտէ մէգքիւր իսլահաթ միսԹադիլէն լազըմ տըը տէյիւ միւվաֆագաթ էյլէմիչլէր. եանի՝ 1. փափազլար արԹըզ փիսգօփօսլարտան Թային օլունմայուզ քէնտի փափազընը ինԹիհապ էթմէք հագդը հէր պիր ճէմաաԹա բաճի օլմալը տըը ։ 2. Հէր ճէմաաԹ լայըգը պիր մահչ վէրիպ քէնտի փափազընը կէչինտիրմէլի տիր, 3. ԽրիսԹիյանլըզընը իլգ տէհրլէրինտէ օլտուղու կիպի, չիմոի տահի եվվէլնէմէք՝ փափազլարըն հագդը օլմալը տըը ։ 4. Ռիլիսկէրին հէվի խըղմէԹլերի ճէմաաԹըն աննաատըզը լիսանտա օլմալը տըը ։ 5. Փափազլար՝ ճէնճաղէ, վաֆԹիզ վէ նիքահ խըղմէԹլերի իչինն այրըճա պիր չէյ ԹալԹէպ էթմէյիպ, իտարէլէրինէ քիֆայէԹ էտէն մահչլարը օլմալը տըը ։ 6. Զէնկինլէր իլէ ֆագիրլէրին ճէնճաղէլերինին արասընտա ֆարգ օլմայուզ՝ ճէնճաղէնին խըղմէթի տահմա պիլա սալԹանաթ վէ եալընըզ պիր փափազըն էլի իլէ իճրա օլունմալը տըը ։ 7. Կիւնահլարը փափազա իթիրաֆ էթմէք տահէթի մէնսուխ օլմալը տըը ։ 8. Հաճճա վարմագըզ վէ ազիզլերին էսէրլէրինի ալայ իլէ կէզտիրմէք մէնսուխ օլմալը տըը ։ 9 Թասվիրլերէ իպատէթ էթմէք մէնսուխ օլուպ՝ իճրա օլունտուղու հալտէ Տէվլէթ Թարաֆընտան պիլէ ԹէքՓիրի օլմալը տըը ։

ԷՄՐԻ ԳԱԹՕԼԻՒԼԷՐ

Թարիխի Իսանըն 1704 սէնէսինտէ Հօլանտատա ՈւէրէքԹ նամ չէհրին Սէրվիսգօփօսու փափա Թարաֆընտան էհլի ղէլալէԹ, եանի Հէրեսիկոս նամը իլէ աֆօրոզ օլունուպ ազիլ տէյիւ հիւքմ օլունտու իսէ տէ, օլ տահրէի վիսգօփօսիյէնին բուհպանլարը փափանըն պու էմրինէ իթաաԹ էթմէտիլէր, Սէրվիսգօփօս տահի քէնտի մէմուրիյէԹինին իճրասընտա տէվամ էթտի ։ Պու հալ իլէ տիյարը մէղլուբտէ քիլիսէի վափավիյէնին ԹալիմաԹընըն էքսէրի դըմընը հըԹղ էտիպ տէ, փափանըն աֆօրօսունտան խէլաս օլմագ ուզըդընըն օնուն հիւքմինտէն խարիճ եէնի պիր ֆըրգա ղուհուրա կէլտի ։ Ֆրգալի մէղլուրէյէ Թալիպ օլանլարըն սայըսը 4 պին գատար իսէ տէ, հալա այրըճա վիսգօփօսլարը վէ վափասլարը օլուպ, ճիղվիԹլէրին ԹալիմաԹընըն մուղայիրինտէ ԹալիմաԹը օլան Ճանսէնիուս նամ պիր իլմի իլահի խօճասընա Թաալի պուլունտուղլարը սէպէպտէն Ճանսէնիէն ԹէէմիճԹ օլունուրլար ։

Եագընլարտա Պավիէրա էհալիսինին էսքի Գաթօլիգ տէնիլէն գըսմը, եանի փափանըն եանըլմազըզ ագափտինի բէտտա էտէնլէր, սապըզ վիսգօփօսլարընըն Րօմանըն էմրինէ իթաաԹ էտէրէք քէնտի չօճուգլարը հագդընտա Դրզլ Թաալիր օլունան ատէԹի տինիյէյի իճրա էթմէյէ բաղի օլմատըգլարընը կէօրիւպ, մէգքիւր ային ու ատէԹի կէլիպ չօճուգլարա իճրա էթսինլէր տէյիւ Ճանսէնիէնլէրին վիսգօփօսլարընա միւ բաճաաԹ էթտիլէր ։ (ԼաԹին քլիսէսինտէ Դրոշմ Թաալիր օլունան ային վաֆԹիզ այնի իլէ պէրաբէր տէյիլ, անճագ այրըճա, վէ չօճուգ պիր գաչ եաչ պէօյիւտիւքտէն սօնկրա, հէմ տէյիլ ատի պիր փափաղ, իլլա վիսգօփօս էլի իլէ իճրա օլունուր։) Էսքի Գաթօլիգլէրին խաԹիտասընա նազարէն պիր Ճանսէնիէն վիսգօփօսու Պավիէրայա կէլիպ Էսքի Գաթօլիգլէրին չօճուգլարը իւզէրինէ այնի մէզպուրու Թէքմիլ էթաիքտէն սօնկրա, տահա պիր Թազըմ խըզմէթը տինիյէլէր տահի քէնտի այինլէրինճէ իճրա էյլէտի ։

Շիմոի Էսքի Գաթօլիգլէր քէնտի ճէմաաԹլարընը գլխսէճճ պիր նիզամա բաալի ետիպ, վիսգօփօսլարը վէ փափասլարընա մահչ Թէտարիգ էթմէք, վէ պազը մէսէլէի տինիյէլերի հալ իլէ քէնտիլէրինի պիր հյյէԹի գավիյէյէ պաղլամագ նիյէԹինէ մէպնի, Րէնօ ըրմազը քէնտրընտա պուլունան Գօլընտա նամ չէհրատէ ճէմաաԹը մէզպուրընին հէր պիր գըսմը ԹարաքՓընտան կէօնտէրիլէն մուրախխասլարտան միւրէքքէպ պիր Սինօտ մէճլիսի եախօտ պիր մէճլիսի ումումի ադա էյլէմիչլէր տիր ։ Լաքին մէճլիսի մէզպուրուն խիւլասաի ումուր վէ նէԹիճէի գալարը հէնուզ մալիւմ տէյիլ տիր ։

Մէղքիւր մուրախխասլարտան մատա, մէճլիսէ նասիհաթլէ մուավէնէԹ էթսինլէր տէյտ ԻնկիլԹերրանըն էվիսգօփալ նամ փրօԹէսԹանԹ գլխ-

սէսինտէն իբի փիսգօփօս, Ամերիգանըն էփիսգօփալ քիլիսէսինտէն տախի եինէ պիր փրօթէսթանթ փիսգօփօսու վէ ՈւԹրէքթ չէհրին յանսէնիէն Սէրփիսգօփօսու մէճլիսի մէղլու րէ տավէթ օլունուպ կէմիշլէր ։ Պիր էրմէնի փիսգօփօսու (պէյքի Անթիհասունիսթէրին կաթողիկոսու) թարաֆընտան կէօնտէրիլէն, հէմ մէճլիսէ ղիյատէսի իլէ բիայէթ վէ մուհափազէթ իղհար էտէն պիր մէքթուպ՝ մէճլիսին պիր թէճմիւսինտէ օգունտու տէյիւ զիքր օլունուր ։

ՓՕԼԻԹԻԳԱՅԱ ՏԱԻՐ ՀԱՎԱՏԻՍԼԷՐ

Սեպտ. 27 Ռուսի, վէ Հոկտ. 9 Ալաճր. 1872

ԻՍԹԱՆՊՕԼ

Սապէդ Սէլանիք վալիսի Սապէի փաշա Իղմիր վիլայէթինէ վալի նասպ օլունմուշ տուր ։

— Սապէդ Իզմիր վալիսի էմին փաշա, Մալկէ Նազարէթինտէ թէշէբիւ օլունան պիր գոմիսիոնը մախսուսէն հաղըր պուլունմադ իչուն Տէր սաաթէթէ չաղրըլմըշ ուբր ։

— Խարճկէ Նազարէթի Սրբր քհաթիպի Սարգիս էֆէնտի Բօմայա էկլի թային գէլընմըշ ուբր ։

— Ֆար տիւ Պօսֆօր նամ կաղէթանըն սէօղիւնէ նազարէն Բուամ փաթրիկի՝ Պուլկար Բուհպանլարը քէնտի էլչիսէի բէմիյէլէրինի տէյիւտիրսինլէր տէյիւ Սաարաղամ հաղրէթլէրինէ թագրիր էթմիշ տիր ։

— Սապէդ Սաարաղամ Մահմուտ փաշայա, Զաթը Շահանէլէրինին սալա խտապէրի օմայարադ, կէօյա Սուլթան Ապտիւլ Ազիզ Հաղրէթլէրի թարաֆընտան արղու օլունույօր կիպի, սաարաղամլըղընտա Իթալիա Տէվլէթինտէն քէնտինէ ալըվէրտիրմիշ օլտուղու նիչանը՝ Տէվլէթը մէղպուրէյէ կէրի կէօնտէրսին տէյիւ էմր օլունմուշ տուր ։ Բէզալիք երինէ սաարաղամլըղընտա եէնի պիր իսթիդրաղ իմղալաթմադ իչուն լղինսիզ զաթըն պիրինէ վէրսիյի 100 պին լիրայը քէնտիսի խազինէյի չահանէյէ թէսլիյէ էթմին տէյւս միւչարիլէյհէ էմր օլունաճաղը թէվաթուրէն սէօյլէնմէքտէ տիր ։

— Սէօյլէնտիյինէ նազարէն 20 քիշիտէն միւրէքքէպ պիր հայտուտ պէօլիւյիւ կէյվէ իլէ Սապանճա կէօլիւ թարաֆլարընտա զուհուր էթմիշ օլտուղունտան, հիւքիւմէթ թարաֆընտան պիր պէօլիւք ասքէր պունլարա գարշը կէօնտէրիլմիշ տիր։ Եագընլարտա Զօրլու ճիվարընտա էտիրնէ տէմիր եօլունուն քէնարընտա տէօրթ հայտուտ թութուլմուշ ։ Պիւթիւն պէօլիւք 5 Զէրքէզտէն, պիր օդատար տախի գաչգըն մահպուսլարտան իպարէթ իմիշ ։

— Իղնիմիա տէմիր եօլունուն Իսկիւտարտան Բէնտիչէհէք օլան գըսմը, 15 միլ գատար պիր մահալ, եավընլըպ պիթմիշ օլտուղունտան ումումէն գուլլանընըլմադ իւզրէ քիւչատ օլունմուշ տուր ։ Բէզալիք էտիրնէ տէմիր եօլունուն Զաթալճատան Զօրլույա օլան գըսմը եավընլըպ թէքմիլ օլմուշ տուր։

— Գարատաղլըլարտան պիր թադըմ սիլահը քիմնէյէր եագընլարտա Թուրքիա սընօրու իւզէրինէ հիճիւմ էտիպ 18 քիշի էօլտիւրմիւշլէր ։ Պունունուն իւզէրինէ Սաարաղամ Հաղրէթլէրի փրէնս Նիքօլայա չէհտա պիր իւլան կէօնտէրիպ, պու թարզ զուլումէ քհարլըզըն պունտան պէօյլէ էօնիւ ալընմասընը թալէպ էթմիշ տիր ։

ԷՎՐՕՓԱ.

Իշպու սէնէյի հաղըրնէն Սեպտեմբեր 3 իւնտէ Սէն Պարթէլէմի թէմիյէ օլունան զըրզընըն 300 իւնճիւ սէնէսի թէքմիլ օլտուղունտան, պու կիւնլէրտէ Էվրօփա կաղէթալարընտա վուգուաթը մէղպուրէ իւզէրինէ էփէյիճէ միւթալէա օլունույօր։ Իշպու զըրզընը կիւնիւնտէ, եանի Սուրբ Բարթուղիմէոս եօրթուսունտա, 30,000 գատար Ֆրանսէվի փրօթէսթանթլար հէման պիր կիւնտէ Ֆրանսանընն հէր թարաֆընտա փաւափիլէր էլի իլէ զալմանէ գամլ վէ իտամ օլունտուլար։ Իշպու միւգաթէլէնէն իսապէրի օլ վագթին Բօմա փափասը պուլունան ոնիւչիւնճիւ կրէկօր փափայա վասլ օլտուղունտա, պու ատէմ լաթինճէ « Թէ տէումի քէլամլար իլէ պաչլանան վէ մէսըրէթ կիւնլէրի քիլիսէլէրտէ Ալլահա համա ու սէնա իչուն օդունմասը ատէթ օլակէլէն իչահինին քիլիսէլէրտէ օդունմասընը էմր էյլէտի։ Փափավիլէրտէն չօգլարը չիմտի մէզքիւր վուգուաթը վահչիյէթ ասրլէրինին պիր էսէրը մէքրուհու կիպի թագ պիհէտլէր իսէ տէ, քիլիսէի փափավիյէ հալապու թագրիրի վէրմէմիշ տիր, հէմ մէզքիւր քիլիսէնին եանըլմազ իթիպար օլունան րէիսլէրինտէն պիրի օլան օնիչիւնճիւ կրէկօր փափա պու վուգուաթը պէօյլէ րէամէն վէ ալէնէն թահսին էմմիշ օլտուգտան սոնկրա, քիլիսէ օլ վուգուաթը նամըլ վահչի տէյիւ հիւքմ էտէպիլիր։

— Էվրօփանըն սոն մուհարէպէսի էսնասընտա Ալմանիալըլարըն Ֆրանսատան ալտըգլարը Ալսաս վէ Լօրէն նաման իբի էյալէթինին սաքինլէրինտէն հայլը քիմնէլէր, Ալմանիա թէպասը օլմադ իսթէմէտիքլէրինտէն, պրադըպ Ֆրանսա մէմալիքինէ կիթմէտէ տիրլէր։

— Տօքթօր Լիվինկսթընը պուլան Մօթը Սթէնլիյէ Աֆրիգատա քէնտինէ վադի օլան չէյլէր իւզէրինէ Ամերիգատա հայլը մահալլէրտէ ալէնէն իրատ էտէճէյի նուԹգլար իչուն պիր չիրքէթ թարաֆընտան 11 պին լիրա իւճրէթ վէրիպիյօր։ Պու թարզ իւճրէթլէր իլէ մէրգում մէզքիւր եօլճուլուզունտա տիւչար օլտուղու զահմէթլէրէ վէ թէհլիքէլէրէ, վէ սարֆ էթմախի ադէյէյ պէտէլ լայըգը պիր միւքաֆաթ ալմըշ օլաճադ ։

ՍԷՀՎ.

Կէչէն ՀաֆԹանըն Ա.Հ.Տ.Ա.Բ.Ի.Ն.Տ. Մարտիրոսեան Պատ. Կարապետին վէ Փաթը Թարիխի, 1872 Մարտ 13 Եէրինէ սէհվէն 1862 Մարտ 13 ատնմիշ տիր ։

ԶԱՐԾԸ ԳԻՅԱԹԸ

		Ղուրուշ
Գահվէ	100 օզդա	1160—1320
Շէքէր Թօզ	գանտար	246—255
» քէլէ	»	300—305
Պուղտայ սէրԹ Բուամէլի	բիլէսի	27—31
Պուղտայ սէրԹ Վանտալու	»	28—30
Պուղտայ եումշագ Բուամէլի	»	27—31
Զէյիթ	սանտըղ	210—235
Ամերիգան Բէնզօլ եասըը (կազ)	սանտըղը	92½—94
Սիահ պիպէր	օզդասը	10—10½
Տէմիր Ինկիլիզ չուգուդ.	գանտար	115—120
» » սաճ	»	140—145
Զիվիտ Պէնկալա	»	130—140
» Մատրաս	»	60—110
Գըրմըզ	»	40—53
Թէնէքէ	չիֆԹ սանտըղ	330—560

ԱՄԵՐԻԿԱ ՄԻՍԻՈՆԱՐԱԿԱՆ ՇԻՐԿԷԹԻ ԹԱՐԱԳԸՆԱՆ

Միւէլլիֆի կազէթա Ե. ՊԼԻՍ

ՍԹԱՆՊՕԼ

ԱՐԱՄԵԱՆ ԹԱՊԱՆԷՍԻՆՏ

Զագմագճըլար, Յակոբեան խան, նում. 12.